

Ankestyrelsens undersøgelse af

Samarbejdet mellem plejefamilier og kommuner

Delundersøgelse 4: Kortlægning af antal
plejefamilier i Danmark
september 2014

Ankestyrelsen

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	1
1 Opsummering	2
1.1 Antal generelt godkendte plejefamilier	3
1.2 Antal konkret godkendte plejefamilier	5
1.3 Geografisk spredning af godkendte plejefamilier	6

Forord

Med Barnets Reform fra 2011 blev det i serviceloven præciseret, at kommunerne, når de skal vælge anbringelsessted til et barn eller ung i forbindelse med en anbringelse uden for hjemmet skal vurdere, om anbringelse i en plejefamilie vil være mest hensigtsmæssig. Det har blandt andet betydet, at andelen af børn og unge, som anbringes i plejefamilie, har været stigende de seneste år. Det stiller krav til plejefamiliernes kompetencer samt til samarbejdet mellem plejefamilier og kommuner, som er vigtige forudsætninger for gode anbringelsesforløb.

På baggrund af det øgede politiske fokus og prioritering samt en række konkrete sager om kommuners beslutning om at ændre anbringelsessted for børn anbragt i plejefamilie bad den daværende social- og integrationsminister Ankestyrelsen om at gennemføre en undersøgelse af samarbejdsrelationen mellem plejefamilier og de kommunale myndigheder. Herunder at afdække, om der er samarbejdsvanskeligheder og eventuelle årsager hertil. Det var endvidere ønsket at få afdækket, hvordan samarbejdet påvirker beslutninger for det anbragte barn samt at fremhæve eksempler på det gode samarbejde.

Det samlede undersøgelsesarbejde består af fire delundersøgelser:

Delundersøgelse 1:	Kommunernes vurdering af samarbejdet med plejefamilier
Delundersøgelse 2:	Plejefamiliers vurdering af samarbejdet med kommunerne
Delundersøgelse 3:	Praksisundersøgelse om anbragte børn og unge der flytter fra en plejefamilie til et nyt anbringelsessted
Delundersøgelse 4:	Kortlægning af antal plejefamilier i Danmark

Denne undersøgelse indeholder resultaterne af delundersøgelse 4 og er dermed kortlægning af det samlede antal plejefamilier i Danmark. Alle kommuner er bedt om at indsende oplysninger om antal godkendte plejefamilier fordelt på godkendelsesform til Ankestyrelsen. Opgørelsen er gennemført i slutningen af oktober 2013. Kortlægningen indeholder også karakteristika for en stikprøve af plejefamilier, der er godkendt til at have børn og unge i døgnpleje.

Lov om Socialtilsyn trådte i kraft 1. januar 2014. Det indebærer blandt andet, at de fem socialtilsyn har overtaget forpligtelsen med at godkende og føre tilsyn med alle generelt godkendte plejefamilier. Kommunerne har fortsat ansvaret for at konkret godkende anbringelsessteder – herunder plejefamilier - til konkrete børn og unge.

Udover at godkende nye plejefamilier skal socialtilsynene i perioden 2014-2016 godkende alle eksisterende plejefamilier. Denne opgørelse opgør antallet af plejefamilier, inden socialtilsynene går i gang med at re- og nygodkende plejefamilier.

1 Opsummering

95 kommuner ud af 97 mulige¹ har indsendt oplysninger om plejefamilier til Ankestyrelsen. Af svarene fremgår det, at der ultimo 2013 på landsplan var i alt 10.542 godkendte plejefamilier. Heraf er 8.158 generelt godkendt, svarende til 77 procent, mens resten – 23 procent - er godkendt til et konkret barn.

Ikke alle godkendte plejefamilier havde på tidspunkt for opgørelsen en plejeopgave. 8.794, svarende til 83 procent, af det samlede antal godkendte plejefamilier havde på tidspunkt for opgørelsen i slutningen af oktober 2013 et eller flere børn i døgnpleje og/eller aflastning. 5.987 havde et eller flere børn i døgnpleje.

Som det fremgår af nedenstående opgørelse, er ikke alle plejefamilier godkendt til at have et barn i døgnpleje. 7.242 familier var godkendt til at have et eller flere børn i døgnpleje, mens 3.300 alene var godkendt til at have et eller flere børn i aflastning.

¹ Vallensbæk og Ishøj Kommuner har indgået samarbejde på børneområdet og har derfor svaret samlet

Tabel 1.1 Samlet opgørelse over antallet af plejefamilier, opgjort ultimo oktober 2013

	Antal	Heraf antal aktive
Generelt godkendte almindelige plejefamilier - godkendt til døgn	5.743	4.491
Generelt godkendt almindelige plejefamilier - godkendt alene til aflastning	2.326	1.838
Generelt godkendte almindelige plejefamilier i alt	8.069	6.329
Generelt godkendte kommunale plejefamilier - godkendt til døgn	76	73
Generelt godkendte kommunale plejefamilier - godkendt alene til aflastning	13	8
Generelt godkendte kommunale plejefamilier i alt	89	81
Samlede antal generelt godkendte plejefamilier	8.158	6.410
Konkret godkendte plejefamilier (ikke netværk) - godkendt til døgn	735	735
Konkret godkendte plejefamilier (ikke netværk) - godkendt alene til aflastning	704	704
Konkret godkendte almindelige plejefamilier i alt	1.439	1.439
Konkret godkendte kommunale plejefamilier - godkendt til døgn	15	15
Konkret godkendte kommunale plejefamilier - godkendt alene til aflastning	1	1
Konkret godkendte kommunale plejefamilier i alt	16	16
Konkret godkendte netværksplejefamilier - godkendt til døgn	673	673
Konkret godkendte netværksplejefamilier - godkendt alene til aflastning	256	256
Konkret godkendte netværksplejefamilier i alt	929	929
Samlede antal konkret godkendte plejefamilier	2.384	2.384
Samlede antal plejefamilier i alt	10.542	8.794
- heraf godkendt til døgnpleje	7.242	5.987

1.1 Antal generelt godkendte plejefamilier

Tabel 1.1 viser fordelingen af generelt godkendte plejefamilier, som i slutningen af 2013 var godkendt af kommunerne.

I undersøgelsen er kommunerne bedt om at angive det samlede antal generelt godkendte plejefamilier. Dette er både plejefamilier, der er godkendt uden at de aktuelt havde børn anbragt i pleje eller i aflastning, og plejefamilier, som på tidspunkt for opgørelsen, havde børn i pleje eller aflastning.

Endvidere er der spurgt til det samlede antal aktive generelt godkendte plejefamilier, hvor kommunen selv har børn anbragt eller i aflastning, eller hvor andre kommuner har børn i pleje eller aflastning.

Tabel 1.2 Generelt godkendte plejefamilier

	Antal
Samlede antal generelt godkendte plejefamilier (§ 66, nr.1) - Døgn	5.743
Samlede antal generelt godkendte plejefamilier (§ 66, nr.1) - Aflastning	2.326
Generelt godkendte plejefamilier i alt	8.069
Heraf samlede antal aktive generelt godkendte plejefamilier (§ 66, nr.1) - Døgn	4.491
Heraf samlede antal aktive generelt godkendte plejefamilier (§ 66, nr.1) - Aflastning	1.838

Note: Svarkategorien "døgn" omfatter plejefamilier, som er godkendt til at have et eller flere børn anbragt i fuldtidspleje samt plejefamilier, som både er godkendt til fuldtidspleje og aflastning.

Svarkategorien "Aflastning" dækker over plejefamilier, der alene er godkendt til at have et eller flere børn i aflastning

Undersøgelsen viser, at der ultimo oktober 2013 var 5.743 generelt godkendte plejefamilier til døgnpleje samt 2.326 plejefamilier, der alene var generelt godkendt til at modtage børn i aflastning. Samlet var der 8.069 generelt godkendte plejefamilier.

Tallene er behæftet med en mindre usikkerhed. Dels har enkelte kommuner ikke svaret på spørgeskemaet, og dels angiver nogle af kommunerne, at der er tale om et skønsmæssigt svar. I spørgeskemaundersøgelsen er der skelnet mellem antallet af plejefamilier godkendt til døgnanbringelser og antallet af plejefamilier godkendt alene til aflastning. Hvis en plejefamilie er godkendt til både døgnpleje og aflastning er kommunerne bedt om at registrere plejefamilien under "døgn".

Af kommunernes bemærkninger til registreringerne fremgår det, at en stor del af de generelt godkendte plejefamilier til døgnanbringelser også er godkendt til aflastning.

1.1.1 Generelt godkendte kommunale plejefamilier

Tabellen nedenfor viser fordelingen af generelt godkendte kommunale plejefamilier.

Tabel 1.3 Generelt godkendte kommunale plejefamilier

	Antal
Samlede antal generelt godkendte kommunale plejefamilier (§ 66, nr.2) - Døgn	76
Samlede antal generelt godkendte kommunale plejefamilier (§ 66, nr.2) - Aflastning	13
Heraf samlede antal aktive generelt godkendte kommunale plejefamilier (§ 66, nr.2) - Døgn	73
Heraf samlede antal aktive generelt godkendte kommunale plejefamilier (§ 66, nr.2) - Aflastning	8

Note: Begrebet "Kommunale plejefamilier" dækker over familier, hvor det er muligt at anbringe børn, der har større udfordringer end børn, der normalt anbringes i plejefamilier.

Tallene viser, at der ultimo oktober 2013 var 76 kommunale plejefamilier, der var generelt godkendt til døgnpleje, og 13 kommunale plejefamilier der var godkendt til aflastning.

Af de kommunale plejefamilier godkendt til døgnpleje er de 73 familier aktive hvorimod der er 8 aktive kommunale plejefamilier godkendt til aflastning.

Som det ses, er der tale om et forholdsmæssigt lavt antal kommunale plejefamilier. Endvidere er det kun et fåtal af landets kommuner, der benytter sig af de kommunale plejefamilier. Der er således i alt 17 kommuner, der benytter sig af kommunalt godkendte plejefamilier.

Det samme ses i forhold til kommunale plejefamilier godkendt til aflastning. Her benytter 3 kommuner sig af tilbuddet.

At så få kommuner benytter kommunale plejefamilier kan skyldes, at ordningen stadig er forholdsvis ny. Samtidig peger nogle kommuner på, at de anvender specialiserede plejefamilier, der ligner de kommunale plejefamilier, men som ikke er godkendt som kommunale plejefamilier.

1.2 Antal konkret godkendte plejefamilier

I spørgeskemaet blev kommunerne bedt om at angive det samlede antal plejefamilier, som kommunen har konkret godkendt – uanset om familien bor inden for eller uden for kommunen. Tabellen nedenfor viser, hvordan de konkret godkendte plejefamilier fordeler sig efter godkendelsesform.

Tabel 1.4 Konkret godkendte plejefamilier

	Antal
Konkret godkendte plejefamilier (§ 66, nr.1) - Døgn	735
Konkret godkendte plejefamilier (§ 66, nr.1) - Aflastning	704
Konkret godkendte plejefamilier i alt	1.439
Konkret godkendte kommunale plejefamilier (§ 66, nr.2) - Døgn	15
Konkret godkendte kommunale plejefamilier (§ 66, nr.2) - Aflastning	1
Konkret godkendte netværksplejefamilier (§ 66, nr.3) - Døgn	673
<u>Konkret godkendte netværksplejefamilier (§ 66, nr.3) - Aflastning</u>	<u>256</u>

Note: Kategorien "Døgn" dækker over plejefamilier, som er godkendt til både fuldtidspleje og aflastning, hvorimod kategorien "Aflastning" alene omfatter plejefamilier, der er konkret godkendte til at have børn i aflastning.

En mindre del af kommunerne har endvidere angivet, at der som ved de generelt godkendte plejefamilier er tale om et skønsmæssigt tal.

Af tabellen ses det, at der er 735 plejefamilier, der er konkret godkendte til fuldtidspleje, og 704 plejefamilier, der er konkret godkendte til aflastning.

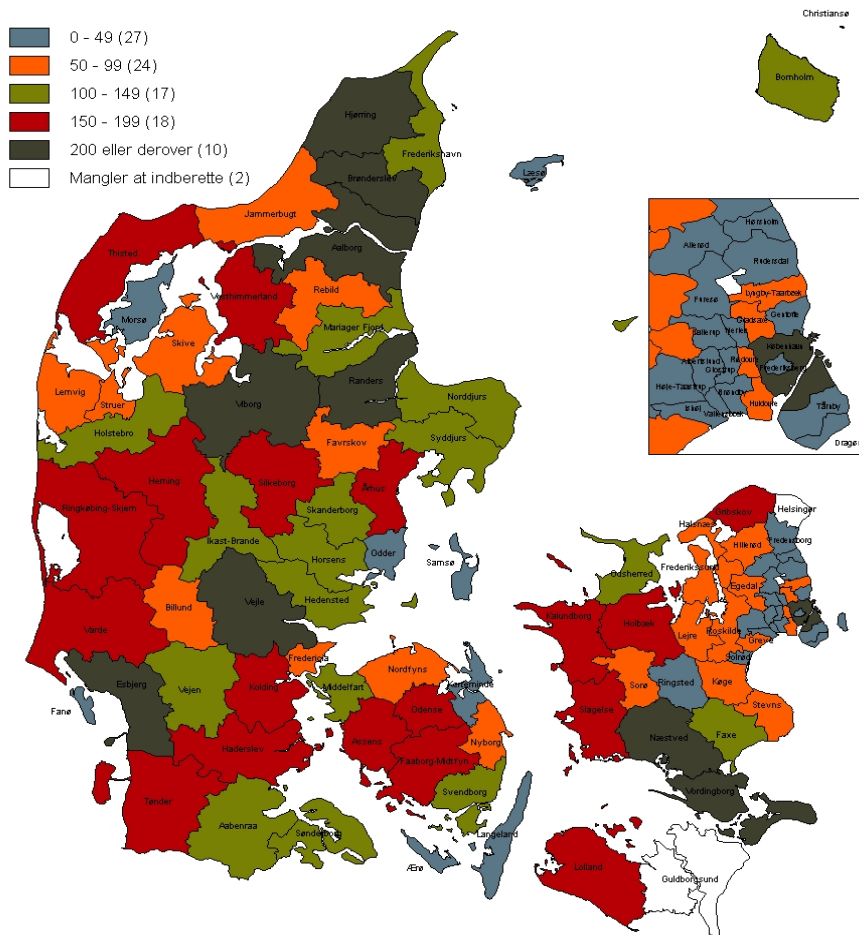
Som det var tilfældet med de generelt godkendte plejefamilier, er der stadig kun få konkret godkendte kommunale plejefamilier. Der er således 14 familier, som er godkendt til fuldtidspleje og 1 familie, som alene er godkendt til aflastning. I alt 7 kommuner benytter sig af konkret godkendte kommunale plejefamilier.

Endelig viser tabellen, at der er 667 konkret godkendte netværksplejefamilier, som er godkendt til døgnpleje, mens der er 256 netværksfamilier, som er godkendt til aflastning.

1.3 Geografisk spredning af godkendte plejefamilier

Nedenstående kort viser fordelingen af de 10.542 plejefamilier, som i slutningen af oktober 2013 var godkendt til at have anbragte børn i pleje – enten i fuldtidspleje og/eller i aflastning. Kommunerne har i gennemsnit godkendt ca. 100 plejefamilier. Det dækker over, at 27 kommuner har færre end 50 godkendte plejefamilier, mens 10 kommuner har flere end 200, se figur 1.1.

Figur 1.1 Samlede antal godkendte plejefamilier (både døgn og aflastning)

Note: Fordelingen viser antal plejefamilier, som de enkelte kommuner har godkendt. Det er ikke nødvendigvis plejefamiliens bopælskommune.

De kommuner, som har godkendt flest plejefamilier, er primært de største kommuner, som også træffer de fleste afgørelser om anbringelse uden for hjemmet, se tabel 1.5.

Tabel 1.5 Top fem kommuner med flest og færrest godkendte plejefamilier

Top 5: Kommuner med flest godkendte plejefamilier	Antal godkendte plejefamilier	Top 5: Kommuner med færrest godkendte plejefamilier	Antal godkendte plejefamilier
Københavns Kommune	641	Fanø Kommune	0
Brønderslev Kommune	362	Læsø Kommune	2
Aalborg Kommune	283	Glostrup Kommune	8
Esbjerg Kommune	249	Allerød Kommune	8
Hjørring Kommune	247	Hørsholm Kommune	10
I alt	1.782		28

1.3.1 Plejefamiliernes karakteristika

Der er i tilknytning til denne kortlægning af antallet af plejefamilier gennemført en delundersøgelse af plejefamiliers oplevelse af samarbejde med de kommunale myndigheder. Undersøgelsen bygger på besvarelse fra 374 plejefamilier, som svarer til en stikprøve på 6,2 procent af de plejefamilier, som i slutningen af 2013 havde et eller flere børn anbragt i fuldtidspleje. Plejefamilierne har blandt andet givet en række grundoplysninger om uddannelse, beskæftigelsesgrad, anciennitet mv.

Der henvises til rapporten *"Plejefamiliers vurdering af samarbejdet med kommuner"*, Ankestyrelsen, juni 2014 for en gennemgang af resultaterne. Nedenfor er en opsummering af de væsentligste resultater, som giver et overblik over plejefamiliernes karakteristika.

Anciennitet

Plejefamiliernes anciennitet varierer og de forskellige anciennitetsgrader er nogenlunde ligeligt repræsenteret. 28 procent har været plejefamilie i 1-5 år, 20 procent i 6-10 år, 23 procent i 11-15 år og 26 procent har samlet set været plejefamilie i mere end 15 år. Kun 3 procent har været plejefamilie i under et år

Antal børn i pleje

Halvdelen, 51 procent, af de 374 plejefamilier har ét barn anbragt i pleje hos dem. Godt en tredjedel, 35 procent, har to børn anbragt. 11 procent har tre plejebørn og 2 procent har flere end 3 plejebørn anbragt.

Beskæftigelse og uddannelse

I 60 procent af de 374 plejefamilier har den primære plejeforælder ingen anden beskæftigelse ved siden af plejeerhvervet, mens ægtefællen eller samleveren i 65 % af plejefamilierne er i fuldtidsbeskæftigelse.

I 20 procent af familierne er den primære plejeforælder i deltidsbeskæftigelse ved siden af plejeerhvervet og i 18 procent er den primære plejeforælder fuldtidsbeskæftiget. Samleveren eller ægtefællen har i 18 procent af familierne ingen anden beskæftigelse end plejeerhvervet og er i 11 procent i deltidsbeskæftigelse.

Hovedparten af plejefamilierne har inden plejeerhvervet været i fuldtidsbeskæftigelse, henholdsvis 76 procent for den primære plejeforælder og 84 procent for ægtefællen eller samleveren.

En stor del af de 374 plejefamilier har en anden uddannelsesmæssig baggrund end pædagogisk. Dette gælder for 44 procent hos den primære plejeforælder og for 71 procent hos samleveren eller ægtefællen.

Hos den primære plejeforælder er 30 procent pædagogisk uddannet og 19 procent har pædagogisk erfaring uden uddannelse. Hos ægtefællen eller samleveren er 9 procent pædagogisk uddannet, og 10 procent har pædagogisk erfaring.